

Juryens begrunnelse for valget av Årets artikkel 2009

Juryen innstiller enstemmig Guro Korsnes Kristensens artikkel «Tobarnskull møter stua full? Innvandreres fødselstall i norsk offentlig diskurs» til årets artikkel i Tidsskrift for kjønnsforskning 2009.

Vinnerartikkelen tar utgangspunkt i fødselstall, viser hvordan de ofte blir forstått som en indikator for å vurdere ulike lands velferdssystem og implisitt også for å gradere europeiske land med hensyn til oppnådd grad av likestilling. Guro Korsnes Kristensen viser med et spennende grep hvordan «Nasjonens interesse i biologisk reproduksjon...» ikke bare handler «... om et samfunnsøkonomisk behov for et tilstrekkelig, passende antall nye borgere. Biologisk reproduksjon har også en symbolsk betydning for nasjonen, som et bilde på hvem man er/ikke er, og hvordan man har det som fellesskap. En annen måte å si det på er at biologisk reproduksjon symboliserer nasjonens reproduksjon, og slik er et sentralt felt for konstruksjon av fellesskapet, vi-et og borgerne samt ekskludering av alle dem som ikke hører til.»

Artikkelforfatteren setter dermed en velkjent retorikk om fødselstall inn i en større sammenheng, og viser på en tankevekkende måte hvordan fokuset på og retorikken rundt det høye norske fødselstallet som så mange er stolte av, bidrar til å ekskludere bestemte erfaringer og bestemte grupper innbyggere. Vi antar at den på en forfriskende måte kan bidra til å pirke i både kjønnsforskere, likestillingspraktikere og feministers selvforståelse.

Dagens norske kvinner forventes å føde i gjennomsnitt 1,9 barn. Innvandrere har litt andre reproduksjonsmønstre enn befolkningen forøvrig. Denne artikkelen undersøker hvordan disse forskjellene omtales i norsk offentlighet dag, og om det i beskrivelser av reproduksjonspraksiser kan identifiseres konstruksjoner av et «norsk» fellesskap, og utgrensing, rangering og hierarkisering av eventuelle andre «ikke-norske». Artikkelen plasserer seg godt i en sentral politisk debatt i Norden, den er aktuell og samtidig nyansert og nøktern. Korsnes Kristensen viser ved hjelp av en diskursteoretisk analyse hvordan de (relativt sett) høye norske fødselstallene er en del av norsk festtaleretorikk, og at det er (nesten) legitimt både for lokale og nasjonale politikere å oppfordre befolkningen til å holde takten oppe. Argumentet er at de høye fødselstallene er gjort mulig pga velferdsordninger som tilrettelegger for kvinners arbeidsdeltagelse.

Artikkelen viser derimot at når man snakker om innvandrerbefolkningen blir de høye fødselstallene sett på som en indikator for, og en del av, et problem som handler om manglende likestilling og kvinners lave arbeidsdeltagelse. Korsnes Kristensen har et veldig godt poeng i at innvandrerbefolkningen er en viktig bidragsyter til den fødselsraten som plasserer Norge i toppen av Europa, men at dette sjelden trekkes fram i den offentlige diskurs som noe positivt. Artikkelen tydeliggjør hvordan fortieelse og språkbruk dekker over og delvis forvrenger oppfatningene både om det norske velferdssamfunnet, og om etnisk norske og ikke-norske kvinners fødselstall og praksis. Ikke minst synliggjør artikkelen på denne måten at bildet av Norge som «likestillingslandet» fortelles på bekostning av historien til kvinner som samtidig ekskluderes fra det norske.

Artikkelen er grundig og klar i sin analyse. Den er skrevet på et direkte og tilgjengelig språk, og er godt og konsistent bygget opp. Korsnes Kristensen har et meget klart faglig, teoretisk og aktuelt utgangspunkt og gjør det hele veien klart hva som er målet for den enkelte analyse og artikkelen som helhet. Hun henter sine kilder fra ulike felt (som medisinsk og samfunnsvitenskapelig forskning) og kilder (som f.eks. ukeblader, taler og aviser). Artikkelen diskuterer biopolitikk med utgangspunkt i konkrete, ikke-sensasjonelle eksempler. Analysene av sammenhengen mellom debatten om reproduksjon og forskjell / likhet handler om kjønn, men tydeliggjør også hvordan kjønnsforskningen har beveget seg mot andre former for forskjellstenkning enn kjønn. Dermed er artikkelen også et fint eksempel på den type interseksjonelle analyser som den teoretiske utvikling av kjønnsforskningen har bidratt til. Artikkelforfatteren benytter postkolonial teori på en klar måte og utfordrer forståelsen av «det norske» og viser hvor hvitt og endimensjonalt dette fremstilles i mange sammenhenger. Vi opplever at artikkelen kan bidra til kritisk selvrefleksjon innenfor kjønnsforskning – og det offentlige likestillings-Norge – og Norden!

Marit Anne Aure, forsker ved Norut Tromsø

Nina Javette Koefoed, lektor ved Institutt for historie og områdestudier, Aarhus Universitet

Thomas Michael Walle, konservator ved, Norsk folkemuseum

Del  